

AMERIKANSK KAKERLAKK (*Periplaneta americana*)

Den amerikanske kakerlakk er stor, opptil 4,4 cm lang, og den er vanlig å se både utendørs og innendørs sør i Europa. Mange som har feriert i syden har nok stiftet bekjentskap med akkurat denne kakerlakkarten. I Norge overlever den ikke ute, men man finner den enkelte ganger i skip samt i lagerbygninger og bedrifter der den kan finne mat.

Utbredelse

Amerikansk kakerlakk (*Periplaneta americana*) er opprinnelig en tropisk art som etter hvert er utbredt over hele verden. Vi finner den også i Norge enkelte ganger, men den er ikke vanlig. Den kan ikke leve utendørs i Norge, mens den i andre land med varmere klima ofte er å finne i stort antall for eksempel i kloakknett.

Kjennetegn

Amerikansk kakerlakk er et stort insekt, opptil 4,4 cm lang. Fargen er rødbrun til svartbrun, med lysere tegninger på halsskjoldet (se Figur 1). Den ligner på australsk kakerlakk i farge og størrelse, men den sistnevnte har lyse kanter på vingenes ytterkanter. Vingene hos amerikansk kakerlakk dekker hele kroppen. Nymfene i de fem første stadiene er ensfarget lys brun, mens de på senere nymfestadier får lysere områder på halsskjoldet. Anlegg til vinger opptrer fra og med det tredje eller fjerde nymfestadiet. Eggkapselen som er 8 mm lang og 5 mm bred er rødbrun like etter at den er lagt, og blir mørkere og mørkere, nesten svart, de påfølgende dagene. Eggkapselen er uten tydelige segmenter.

Livssyklus

Livssyklusen til amerikansk kakerlakk inneholder tre stadier: egg (eggekapsel), nymfe og voksen. Etter paringen legger hunnkakerlakk sine egg i en eggkapsel. Eggkapselen gjemmes i sprekker. Klekketiden er ca 35-50 dager, og det klekkes 14-28 nymfer som må gjennom 7-13 hudskifter i løpet av 9 til 20 måneder. Amerikansk kakerlakk bruker derfor lang tid på å fullføre livssyklus i motsetning til tysk kakerlakk. Optimal temperatur er 30-33°C.

Atferd

Amerikansk kakerlakk er altetende og aktive om natten. Om dagen, når det er lyst, sitter de gjemt i sprekker, under og inne i maskiner og utstyr der det er mørkt. De piler raskt av gårde om de blir skremt. Ser man kakerlakker som er ute i lyset tyder det på en stor bestand. Amerikansk kakerlakk er avhengige av varme områder, samt tilgang på vann og fuktighet.

Illustrasjon: Hallvard Elven
© Folkehelseinstituttet

Figur 1. Amerikansk kakerlakk er stor, opptil 4,4 mm lang, har rødbrun til svart farge, og lysere tegninger på halsskjoldet.

Spredning av amerikansk kakerlakk

Amerikansk kakerlakk kan ikke leve utendørs i Norge, og en direkte og naturlig spredning på denne måten er usannsynlig. Amerikansk kakerlakk kan lett spres med matvarer, klær og andre produkter. Vi vet også at kakerlakker kan følge med på lasset når ulike varer importeres fra utlandet. Man skal heller ikke avskrive muligheten for at privatpersoner kan få med seg amerikansk kakerlakk hjem i bagasjen etter opphold på steder med mye kakerlakker.

Amerikansk kakerlakk som skadedyr

Amerikansk kakerlakk kan gjøre skade på matvarer ved å spise på dem, og ved å tilgrise dem med avføring og et illeluktende sekret. Lukten som kakerlakker avgir er ubehagelig og ofte svært sjenerende i seg selv. Størst økonomisk betydning har nok kakerlakkene for restauranter og matvareprodusenter. Amerikansk kakerlakk kan også spise på malerier, papir, bøker, herbarier,

frimerker osv. og på den måten medføre ødeleggelser. Mange mennesker synes kakerlakker er ekle insekter, og en stor bestand av kakerlakker i boligen medfører ofte psykologisk stress hos beboerne. Store kakerlakker slik som den amerikanske er rapportert å kunne bite mennesker som sover. Dette skjer når kakerlakkene er på jakt etter mat og vann, og bittene på mennesker skjer som oftest i området rundt munnen. I tillegg er det rapportert at amerikansk kakerlakk har forårsaket kortslutning i fjernsynsapparater etter at de har spist på tynne ledninger.

Kan amerikansk kakerlakk spre smitte?

Amerikansk kakerlakk har potensial til sykdomssmitte, men det er usikkert hvor stor betydning dette har. De oppholder seg ofte i områder som kan være skitne, for eksempel så finner de ofte vann i sluk på gulvet og mat i søppelrom. De kan også lett komme i kontakt med matvarer eller steder der matvarer tilberedes. Det er videre påvist svært mange ulike arter av virus, bakterier, sopp og parasitter hos kakerlakker.

Allergi mot kakerlakker er utbredt. Dette kan medføre problemer med astma og hudirritasjoner hos mennesker som må oppholde seg i bygninger med kakerlakker.

Forebygging og bekjempelse

Se eget skriv om [kakerlakker](#) for råd om forebygging og bekjempelse av disse insektene.